

Hát az a-t? Azt sem. Hát akkor mit tanultatok, volt további kérdése. Erre pontosan elmondtam, mit hallottam a gőz feszítő erejéről, ami vonatokat indít és kazánokat robbant. Másnap, az óra előtt atyám emígyen üdvözölte Billmant: Főtisztelendő Uram! A fiam pontosan elmondotta, mitől indul a gőzgép, de talán előbb mégiscsak írni-olvasni kellene tudnia. Írni-olvasni előbb-utóbb minden gyermek megtanul, de gondolkodni olyan kevesen tudnak. Volt a bölcs válasz."

Hogy Jakabffy Elemér megtanult gondolkodni, azt egész élete és munkássága bizonyítja.

Ezután az előadó Jakabffy publicisztikai, írói munkájából adott ízelítőt - erre lapunk későbbi számában még vissza térünk - majd így folytatta:

Befejezésül még néhány perc figyelmet és türelmet kérek, hogy elmondhassam: meggyőződésem szerint Jakabffy Elemér érzékenysége a nemzetiségek jogvédelme iránt, felelőssége népe iránt génjeiben hordozott "program" volt. Ősapja, Hágopián - judex Jacobus Christophorus (Jakabffy Kristóf) már főbírája volt a Szamosújváron várost alapító közösségnek, az ő neve maradt fenn első főbíróként a levéltári anyagban, mert az 1700-1714-ig terjedő jegyzőkönyvek megsemmisültek. Őt követte fia, ifjabb Jakabffy Kristóf, de apja is szenátor tanácsos maradt, és egyházi főgondnok. A nemességszerző Miklósnak és Simonnak is volt Kristóf nevű fia, a Miklósé 1768-1770 között, majd 1785-1791 között, míg Simon fia újra csak ifj. Jakabffy Kristófként 1780-82 között volt Szamosújvár főbírája. Mindannyian fontos feladatokat tölthettek be az egyház életében is.

"Megfigyelve a Jakabffyak múltját, arra a meggyőződésre jutottam, hogy azok némelykor csacsiságot csinálhattak ugyan, de becselenséget tudtommal eddig nem követett el egyik sem! Ennek tudata jóleső érzéssel tölti el lelkemet!" "Leányaim mindketten szerencsés házasságot kötöttek. Zsuzsi férje Köves Elemér kohómérnök, országszerte elismert, egyik legjobb alumínium szakértő. (...) Az ő fia az én kis Kristóf unokám, akiből szeretnék - ha a jószágos Isten megengedi - Jakabffy Kristóft csinálni. Keresztelése már ezzel az intencióval történt. Nagyon intelligens, nagyszerű megjelenésű gyerek, még most! Hova fejlődik, nem tudhatom!"

(Köves Kristóf szül. 1946. nov. 29., a levél íródott 1950. dec. 4. Kőbánya)

Mi pedig, a Fővárosi Örmény Klub itt levő tagjai, magyarörmények és örmény-magyarok bárhol azt mondjuk: Jakabffy Elemér, nyugodjál békében, mert íme, nagy családod, az erdélyi bánsági és partiumi magyarság ma újra tanulni vágyik Tőled és bízva bízik abban, hogy elgondolásaidat, kijelölt utadat követve, anyaországi segítséggel kivívja azokat a jogokat, amelyek megilletik. Kérjed ehhez örmény ősapáink, ősanáink segítségét is, hogy egyszer minden nép, kicsi is, nagy is, örmény is, magyar is, bárhol a Földön szabadságban éljen.

B. Kovács Júlia

*****

Részletek dr. Issekutz Sarolta előadásából

2001. május 19

VI. Jakabffy Napok - konferencia

A magyarországi magyarörmény kisebbség harmadik évezredi törekvései

"Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék. . . "

Vörösmarty Mihály, nagy magyar költőnk ezen igazán magvas, szép idézetét választotta mottójául a magyarországi magyarörmények civil szervezete, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, amely minden kiadványán, rendezvényén, kiállításán olvasható.

Mert a múlt megismerése nélkül nem lehet jövőt építeni.

A múlt megismerése, értékeinek megőrzése kötelességünk és kötelességünk ismereteinket korrekt módon, történelemhűen a köz javára, a közművelődés számára is nyilvánossá tenni. Hogy ne fordulhasson elő az, ami például a magyarországi örmény kisebbség esetében előfordulhatott az elmúlt években, sajnos napjainkban is.

De ehhez nemcsak a történelmi és művelődéstörténeti tények feltárására, hanem azok korrekt publikálására is szükség lenne, amelyhez a kisebbségpolitika segítséget kellene nyújtson a közszolgálati médián keresztül. Sajnos nem teszi.

Ezért ezen előadás is egy kiáltvány, amellyel a demokratikusan gondolkodókat kívánjuk megszólítani: a harmadik évezred nem munkálkodhat nemzetek, nemzetiségek, etnikumok, vallások, kultúrák ellen. S nem lehet szó nélkül elmenni az ilyen megnyilvánulások mellett. Törvények nem maradhatnak a törvényszegők szankcionálása nélkül, kell lennie ellenőrző szervezeteknek és ezek jogosultságainak is. Nem Strassbourban kell keresni a jogainkat, hanem saját hazánkban, de vállalva egyúttal a kötelezettségeket is, s mindkettőt egyenlő mércével.

Ebből kiindulva, a magyarországi magyarörmények harmadik évezredre törekvéseit a múlttal kell kezdenem.

(Miután itt az előadó lapunk olvasói által ismert, cikkeinkben és más írásainkban gyakran elemzett tényeket ismertetett a témában tájékozatlan közönség számára, a szövegből ezt - az örménymagyarok történetére, nyelvére vonatkozó részt - kihagytuk.)

A nyelv tehát - bár az igen összetett identitás fontos része, de csak egy eleme.

A magyarországi cigányság országos elnöke például nem beszél egyik cigány nyelvet sem, mégsem kérdőjelezi meg senki sem, hogy cigány s a magyarországi cigányság legitim vezetője. És ez nem függhet a nemzeti vagy etnikai kisebbség számarányától sem, ahogy a kisebbségi törvény is fogalmaz.

Az Erdélyből áttelepült örmények leszármazottai már római katolikus, kisebb részben református vallásúak, hiszen Magyarországon csupán Budapesten alakult meg 1924-ben a Budapesti Örmény Szeretartású Római Katolikus Egyházközség.

././ A 70-es években átköltözött a XI. ker. Orlay u. 6. szám alatti saját tulajdonú ingatlanba, amely a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség tulajdonát képezi telekkönyvileg is. Ide építették fel az örmény katolikus, katolikus hívek, a magyarörmények adományából és egyéb adományok segítségével az örmény szeretartású római katolikus kápolnát is, ahol 1988-ig Kádár Dániel apátplébános haláláig, magyar nyelven folyt a liturgia, hiszen ezt értették a hívek, ezt szokták meg. A plébánián rendszeresen találkozott egymással a magyarörménység - fiatalok és idősek - közösségi rendezvények, összejövetelek kapcsán, amelynek következtében a hitélet gyakorlása kiegészült a hagyomány és kultúra ápolásával, a közösségi élettel. Szervezője Kádár Dániel apátplébános volt.

Magyarországon csak örmény szeretartású római katolikus szeretartás létezett és létezik ma is az örmény szeretartású római katolikus templomunkban. Egyházunk a Magyar Katolikus Egyház 64. részegyháza, a területileg illetékes Esztergom-Budapest Főegyházmegye alá tartozik, Dr. Paskai László bíboros, érsek fennhatósága alá.

A lelki gondozást a Mechitarista Rend látja el, kijelölt plébánosa P. Vahan Hovagimian bécsi mechitarista szerzetes, akivel csak német tolmács segítségével tudunk értekezni, ha Budapesten tartózkodik. A misét örmény nyelven tartja, amit nem értünk. A magyarországi örmény katolikusok a Bejruti Patriarchátus alá tartoznak, XIX. Nerses Bedros Tarmouni pátriárka vezetésével, aki a római Keleti Kongregatio alá rendelt.

1998. november 3-án a Fővárosi Bíróságon bejegyzésre került egy Magyarországi Örmény Egyház nevű szervezet, amelynek hitelvei nem, csak gazdasági szándékai ismertek az alapító okiratból. Alapítója és egyik vezetője az évek óta törvénytelenül működő Országos Örmény Önkormányzat elnöke.

Ez a nevében egyházi alakulat kiszemelte magának az örmény szertartású római katolikusok egyházi vagyonát, törvényellenes módon székhelyként bejelentkezett a XI. Orly u. 6. szám alatti ingatlanunkba, elfoglalva templomunkat, múzeumunkat, könyvtárunkat és levéltárunkat.

/.../ ...csupán két és fél év után sikerült 2001. márciusában egy biztató értesítést kapnunk a Fővárosi Főügyészségtől, amely szerint közokirat-hamisítás bűncselekményének alapos gyanúja miatt megindították a Magyarországi Örmény Egyház ellen a büntetőeljárást.

Issekutz Sarolta előadásában ezután a magyarországi magyarörmény szervezetekről beszélt, elmondta, hogy 1997. februárjában alakult meg az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, amely az 1920-ban alakult, majd megszűnt Magyarországi Örmény Egyesület óta a hazai magyarörménység egyetlen civil szervezete.

A szellemi örökség megmentése érdekében indított kiadványok és a Fővárosi Örmény Klub estjei, egyházi konferencia-szervezés, valamint a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat kiadói tevékenységének ismertetése után dr. Issekutz Sarolta így folytatta szatmári előadását:

Fontos az állandó kapcsolattartás erdélyi közösségeinkkel, akikkel külön-külön és együtt is együttműködési megállapodásokat kötöttünk. Az állandó kapcsolattartás egyik formája az évenkénti egyházi ünnepek kapcsán való együttlét, pl. Szamosújváron a Világosító Szent Gergely ünnep, valamint Erzsébetvároson a Nagyboldogasszony napi búcsú alkalmából.

Ezt az együttlétet szolgálja az évenként megszervezésre kerülő *Barangolás őseink földjén* c. egyhetes erdélyi program, amely mindig más tájegységet mutat be a résztvevőknek, az érintett területek örmény vonatkozásait, emlékeit, s magyarörmény találkozók szervezésével határon átvélően összekovácsolja a közösségeket.

A közösségszervezés egyik hazai formája a helyi örmény kisebbségi önkormányzatok közötti együttműködés és különösen az 1999. februárjában létrejött Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása, amely a fővárosi II., VI., IX. és XI. kerületek örmény önkormányzatai megállapodásával jött létre közös programok minőségi megvalósítására, közös érdekérvényesítésre és képviselőre.

Mik tehát a 3. évezredi törekvéseink?

1. A történelmi örménység, a magyarörménység státuszának helyreállítása, imázsának megőrzése.
2. Az örmény szertartású római katolikus hitéletünk magyar anyanyelvünkön történő zavartalan biztosítása.
3. Családjaink adományaiból épült lelkészségünk, kápolnánk, múzeumunk, könyvtárunk és levéltárunk visszaszerzése, múzeumunk közgyűjteménnyé nyilvánítása.
4. A közszolgálati médiumokon keresztül a magyarországi örménység korrekt bemutatása.
5. A magyar kisebbségi törvény és kapcsolódó jogszabályok módosításának kieszközlése, amely szerint a pozitív diszkrimináció csak a jogosultat illethesse meg, ellenőrizhető módon. Az országos kisebbségi önkormányzatok törvényességi felügyeletének megoldása.

6. Segítségnyújtás a hozzánk érkező örmény származásúak beilleszkedéséhez, nyelvi és kulturális identitásuk megőrzéséhez, érdekképviselőjük felvállalásával.

7. Folytatni magas színvonalon kulturális identitásörzésünket; kiállítások, konferenciák, megemlékezések, klubdelutánok, emlékhely avatások, könyvek és kiadványok megjelentetése stb. útján, magunk és az egész társadalom hasznára.

S mindezzel törekedni a magán és közéletben, a politika, a kultúra, a tudomány és gazdaság területén a keresztény normák alapján az igényes, magas színvonalú, tisztességes helytállásra, amely őseinket ide vezérelve immár 330 éve, számunkra is otthont és hazát teremtett, végérvényesen.

dr. Issekutz Sarolta
ügyvéd, örmény kisebbségi képviselő, egyesületi elnök

*****

Hiradó

A **Fővárosi Örmény Klub** szokásos klubestje 2001. június 21-én lesz a Magyarok Házában, Budapest V. kerület, Semmelweis u. 1-3. alatt, a Zeneteremben.

Június 8-án, pénteken 11.00 órakor a III. kerületi Czetz János utcában koszorúzással egybekötött megemlékezést tartott az Argentín Nagykövetség, a Magyarok Világszövetsége, a Honvédelmi Minisztérium és az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület. Az ünnepségen közreműködtek a Fodor utcai általános iskola növendékei.

Június 12-én, kedden 17.00 órakor nyílik meg az I. ker. Fő utca 28. sz. alatti kiállító teremben *Tóth Rózsa* művésztanár kiállítása *Összegző emlékek* címmel. Bevezetőt mond *dr. Issekutz Sarolta*, a kiállítást *dr. Benedek Katalin* művészettörténész nyitja meg. Egyúttal a gyermek rajzverseny eredményhirdetésére és a nyertes rajzok bemutatására is sor kerül. A kiállítás június 20.-ig tekinthető meg, naponta 15.00 és 18.00 óra között.

Június 26-án 10.00 órára **fűvészkerti sétára** hívja az érdeklődőket *Wertán Zsolt* kertészmérnök, egyesületünk tagja. Találkozó a Fűvészkert bejárata előtt, VIII. kerület, Illés utca 25. Megközelíthető: hármas metróval a Klinikák megállóig, (a Klinikák előtt) gyalog a Ludovika felé, majd balra, az Illés utcába.

Június 30.-án 11.00 órakor lesz Világosító Szent Gergely tiszteletére, valamint az örmény kereszténység felvételének 1700. évfordulója emlékére az ünnepi szentmise Szamosújváron. A szentmisét *dr. Jakubinyi György* érsek, az erdélyi örmény katolikusok apostoli kormányzója celebrálja Gábor testvérrel közösen.

Folytatjuk a gyűjtést a gyergyószentmiklósi, és az erzsébetvárosi templom felújítására! Kérünk mindenkit, támogassa ezt a fontos célt, műemléktemplomaink megőrzését. Az adományokat az impresszumban közölt címen (az EÖGYKE székhelyén) és bankszámlán is el lehet juttatni.
A számlaszám: 10100792-72594972-00000007

*****

A Magyar Érdekvédelmi Szövetség felhívása! 1116 Budapest, Sopron u. 64. I. em.
Tel/Fax; 206 2048
Levélcím: 2100 Gödöllő, Palotakert 11. VIII/2